

**СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**«СУЧАСНИЙ ЗАРУБІЖНИЙ РОМАН:
ЖАНРОВА ТИПОЛОГІЯ, ПОЕТИКА,
ПРОБЛЕМАТИКА»**

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Освітньо-професійна програма	«Середня освіта (Мова і література (англійська))»
Факультет	Історико-філологічний
Кафедра	Української мови та літератури
Семестр	III
Кількість кредитів	3
Мова викладання	українська

Викладач	канд. філол. наук., доцент Саркісова І.А.
Контактна інформація	ivanka06k@ukr.net

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	У курсі «Сучасний зарубіжний роман: жанрова типологія, поетика, проблематика» розглядаються найбільш поширені жанрові модифікації роману, наводяться визначення основних категорій генології, пропонується «схема» їхніх взаємовідношень та типології. До аналізу залучені сучасні західноєвропейські теорії та концепції жанрології.
Мета та цілі	Метою вивчення дисципліни є аналіз жанрової парадигми, поетики та проблематики сучасного зарубіжного роману, характеристика найновіших літературних тенденцій, постатей та їхніх здобутків, що сприяє розвитку лінгвістичної та загальної культурної компетенції студентів. Розтлумачити специфіку поняття жанрових модифікацій, їхню дискусійність, межовість у парадигмі літературних родів. З'ясувати культурноісторичний контекст появи різновидів зарубіжного роману в сучасному літературному процесі. Окреслити коло світових романістів, дотичних до певного періоду та їхні індивідуальні творчі концепти.
Результати навчання	Результатом вивчення дисципліни мають стати основні принципи жанрової ідентифікації сучасного зарубіжного роману; термінологічна специфіка типології, поетики та проблематики сучасного світового роману; ідейно-естетична ієрархія сучасних зарубіжних романістів; основні принципи змішування жанрового патерну; аналізувати поняттєву парадигму жанрових модифікацій сучасного світового роману на конкретному історико-літературному матеріалі; виявити правильне розуміння сутності взаємозв'язку «життєвого матеріалу» та «художньої фікції» у романістиці сучасних зарубіжних

	письменників.
Soft skills	Під час вивчення дисципліни студент отримує можливість формувати та розвивати soft skills – удосконалювати навички комунікації, здатність аналізувати та оцінювати, брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, вміти влагоджувати конфлікти, презентувати себе і свою позицію, працювати в команді, раціонально планувати робочий час, здатність логічно і системно мислити, креативність, толерантність.
Преквізити	Базові знання з дисциплін: «Сучасна зарубіжна література», «Теорія літератури», «Сучасна література англomовних країн».

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	План, короткі тези	Завдання	К-сть балів
Тема 1. Сучасний роман у контексті новітніх напрямів та течій в літературознавстві. Генеза й жанрове різномаття	Новітні напрями та течії в сучасному мистецтві та світовому літературознавстві, які впливають на розвиток сучасного роману як літературного жанру. Суспільно-політичні рухи і їх виявлення у сучасному романі. Жанрові різновиди сучасного роману в світовій літературі.	Усне та письмове опитування. Перевірка виконаних завдань на практичне заняття,	4
Тема 2. Гіпертекстуальний роман. Модифікації роману на основі нон-фікшн	Мілорад Павич і нелінійна проза. Ергодична література, її походження та контекстна детермінація. Фреймова структура гіпертекстуального роману. Автобіографія і автобіографічний роман. Біографія і біографічний роман.	Експрес опитування, перевірка виконаних завдань на практичне та індивідуальне завдання.	5
Тема 3. Сучасний параболічний роман та його модифікації	Параболізм як тип мислення. Особливості, типологія та проблематика сучасного параболічного роману. Роман-притча. Роман-алегореза. Роман-метафора. Роман-міф.	Складання презентації за темою. Перевірка виконаних завдань на практичне заняття.	5
Тема 4. Роман-екфразис: генеза, дефініції та модифікації жанру	Екфразистична теорія та практика. Живописний роман-екфразис. Музичний роман-екфразис. Кулінарний роман-екфразис. Роман-фотографія. Параметри вербальної візуалізації як критерії екфразистичного жанротворення.	Перевірка виконаних завдань на практичне та індивідуальне заняття, тести.	5
Тема 5. Сучасний духовний роман: принципи жанрової ідентифікації та провідні модифікації	Євангельський і христологічний роман сучасності. Видіння: сокровенність ідентитету Бога в духовній прозі сьогодення. Сон: оніричний текст як провіденціальний експеримент. Постапокаліптичний роман.	Перевірка виконаних завдань на практичне заняття, експрес опитування.	4
Тема 6. Філософський	Філософська меніппея «Світ як супермаркет» М.Уельбека. Жіноча ідентичність як площина	Складання опорного	5

роман у модифікаціях ХХІ століття	філогенезису філософського роману: «Елегантна їжачиха» М.Барбері. Роман жіночого пастирства «Жінка у дзеркалі» Е.-Е. Шмітта.	конспекта, перевірка виконаних завдань на практичне та індивідуальне завдання	
Тема 7. Специфіка сучасного психологічного роману	Психологізм та екзистенціалізм у сучасному романі. Тема самотності, кіберпростору та деградації у творах. Життя до народження у романі Айяна МакЮвана «Шкаралупка». Психологічний трилер Аяна МакГуїра «Північна вода», тема людини і стихії.	Презентація основних положень за темою, перевірка виконаних завдань на практичне заняття	5
Тема 8. Сучасний феміністичний та маскулінний роман	Феміністичний дискурс у сучасній світовій літературі. Проблематика романів про жінку та вивчення психології жінки. Роман Дебори Леві «Гаряче молоко». Творчість Еліс Манро – лауреата Нобелівської премії з літератури (2013). Особливості феміністичного та маскуліного дискурсу у сучасній англійській белетристиці. Мотив чоловічої дружби крізь призму наративу автора-жінки у романі Роуз Тремейн «Соната Густава». Проблематика жіночого любовного роману. Творчість Данієли Стіл, роман «Ехо». Хелен Філдінг «Щоденник Бріджит Джонс».	Усне опитування, перевірка виконаних завдань на практичне та індивідуальне завдання	5
Тема 9. Роман-антиутопія і його найвидатніші представники сучасності	Утопія та антиутопія у сучасній зарубіжній літературі. Розвиток суспільства та антропоцентризм у циклі романів Сьюзен Коллінз «Голодні ігри», «У вогні», «Переспівниця». Проблема людини, екології, техногенної катастрофи та мотиви апокаліпсису у романах.	Складання опорного конспекту, перевірка виконаних завдань на практичне заняття, написання есе.	6
Тема 10. Сучасний детективний та документальний роман. Генеза та тенденції розвитку	Композиційні особливості сучасного детективного роману. Детективні сюжети сучасних романів. Документальний роман австралійця Томаса Майкла Кінеллі «Ковчег Шиндлера». Романи сучасників: Джека Хейзелла («Я прийшов знайти дівчину»), Керен Перрі «Тільки ми знаємо»).	Експрес опитування, перевірка виконаних завдань на практичне заняття, тести.	5
Тема 11. Сучасний роман-фентезі	Поняття фантастичного й містичного в сучасній літературі. Реальність на грані фантастики чи фантастика на грані реальності? Містичні та фольклорні мотиви в романах письменників сучасної Великобританії. Фантастичні мотиви у творчості Дж. К. Роулінг (цикл романів про Гаррі Поттера), продовження історії у п'єсі «Гаррі Поттер і прокляте дитя». 2) Серія міфологічних романів Ріка Ріордана «Персі Джексон і олімпійці» (основні книги циклу).	Усне та письмове опитування. Презентація основних положень за темою.	5

Тема12. Постколоніальний роман східноєвропейської моделі	Політичний і Колоніальний роман: формування змішаного жанрового патерну. Постколоніальний роман М. Кундери «Невідання»: тема, ідея, проблематика, характеристика героїв, художні особливості.	Складання презентації за темою, перевірка виконаних завдань на практичне та індивідуальне завдання	6
--	---	--	---

ЛІТЕРАТУРА ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Основна:

1. Бернадська Н.І. Роман: проблеми великої епічної форми. К: Логос, 2007. 116 с.
2. Бовсунівська Тетяна. Теорія літературних жанрів: Жанрова парадигма сучасного зарубіжного роману. К: КНУ, 2009. 521с.
https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/598593/mod_resource/content/1/Teoriia_literaturnyh_h_zhanriv.pdf
3. Бовсунівська Т. В. Жанрові модифікації сучасного роману. – Харків.: Вид-во «Діса плюс», 2015. – 368 с. <http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/Bovsunivska.pdf>
4. Давиденко Г.Й., Чайка О.М., Гричаник Н.І. Кушнерьова М.О. Історія новітньої зарубіжної літератури: Навч. посібник. К : Центр учбової літератури, 2008. 274 с.
http://www.kafedragumartcollege.edukit.km.ua/Files/downloads/308712_AC5A3_davidenko_g_y_ta_in_istoriya_novitno_zarubizhno_literaturi.pdf
5. Енциклопедія постмодернізму / пер. з англ. В. Шовкун ; наук. ред. пер. О. Шевченко ; ред. Ч. Е. Вінквіст, В. Е. Тейлор. К : Видавництво Соломії Павличко Основи, 2003. 503 с.
6. Зарубіжні письменники: Енцикл. довід.: У 2-х т. Т. 1.,2/ Ред.: Н. Михальська; Б. Щавурський. Т: Навч. кн. Богдан, 2005. 824 с.
7. Література Англії ХХ століття: навч. посібник / за ред. К.О. Шахової. – К.: Либідь, 1993.
8. Скорина Л. Аналіз художнього твору : [навч. посібник для студентів гуманітарних спеціальностей (філологія, літературна творчість, журналістика)].Тернопіль : Навчальна книга. Богдан, 2013. 424 с
9. Сучасна зарубіжна література (кінець ХХ - початок ХХІ ст.): Навч. посіб. Ч. 1 / В.В. Мілованова; Сум. держ. пед. ун-т ім. А.С.Макаренка. Суми, 2013. 171 с.
<https://library.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/04/21-4.pdf>
10. Сучасний літературний процес: співіснування і взаємодія різних стилів, напрямів, течій. Вип. 4 / Г.Й. Давиденко, О.М. Чайка, М.П. Гурець, Н.І. Гричаник, Г.М. Стрельчук, М.О. Величко; Глухів. держ. пед. ун-т, каф. зарубіж. л-ри. Глухів: РВВ ГДПУ, 2007. 90 с.
11. Таранік-Ткачук Катерина Валеріївна. Історія зарубіжної літератури кінця ХХ - початку ХХІ століття : навч. посіб. Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, Гуманіт. ін-т, каф. теорії, історії та методик викладання зарубіж. лри. К : [б. в.], 2012. 143 с.
12. Татаренко Алла. Поетика форми в прозі постмодернізму. Львів: Паїс, 2010.

Допоміжна:

1. Автобіографія Милорада Павича. Всесвіт. 2002. №7-8. С.36.
2. Алхімія слова живого. Французький роман 1945–2000 рр. : [навч. посіб. для вищ. навч. закл.] / [авт.-упоряд. докт. філол. наук, проф. В. І. Фесенко]. К. : Промінь, 2005. 383 с.
3. Афоніна Ірина Юріївна ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ЗАСОБИ ВІДТВОРЕННЯ ЖІНОЧОГО МОВЛЕННЯ У РОМАНІ ДАНИЕЛИ СТИЛ «ДАР» . [Електронний ресурс]. *Науковий журнал Львівського державного університету безпеки життєдіяльності «Львівський філологічний часопис»*. № 8, 2020. С. 7-12.

http://philologyjournal.lviv.ua/archives/8_2020/1.pdf

4. Бехта І. А. Дискурс наратора в англомовній прозі. К. : Грамота, 2004. 304 с.
5. Блум Г. Західний канон: книги на тлі епох [пер. з англ. під загальною редакцією Р. Семківа]. К. : Факт, 2007. 720 с.
6. Бовсунівська Т. Жанр «духовного роману» в сучасній літературі: «Євангеліє від Пілата» Е.-Е. Шмітта. Слово і час. 2010. №5. С.62-73.
7. Бовсунівська Т. Філософські маркери буття у романі Мюріель Барбері “Елегантна їжачиха”. *Питання літературознавства*. Чернівці: ЧНУ, 2013. Вип. 87. С.302-311
8. Бовсунівська Т.В. Теорія крайніх меж роману. Теорія літературних жанрів: Жанрова парадигма сучасного зарубіжного роману. К:КНУ, 2009. С.513-518.
9. Бовсунівська Тетяна. Жанр духовного роману в сучасній літературі: «Євангеліє від Пілата» Е.-Е. Шмітта. *Слово і час*. 2010. № 5. С.62-73
10. Бовсунівська Тетяна. Основи теорії літературних жанрів. К: КНУ, 2008. 520с.
11. Бовсунівська Тетяна. Роман жіночого пастирства “Жінка в джуркалі” Е.-Е. Шмітта. *Всесвіт*. 2015. №1-2. 230-236.
12. Бовсунівська Тетяна. Роман-екфразис: генеза, дефініції та модифікації жанру. Екфразис: вербальні образи мистецтва. К: КНУ, 2013. С.149-176.
13. Бовсунівська Тетяна. Форми жанрових трансформацій в сучасній літературі. Мова і культура. К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2009. Вип.11. Том. 11(123). С.211-216.
14. Бодріяр Жан. Симулякри і симуляція. К: Основи. 2004. 236 с.
15. Бульвінська О.І. Перший письменник третього тисячоліття, або Милорад Павич і гіпертекст. *Зарубіжна література*. 2003. №5. С.35-40.
16. Бульвіпська О. І. «Новий роман» Мілана Кундери: теорія і практика. *Зарубіжна література в навч. закладах*. 2003. № 11. С. 283-5.
17. Бульвіпська О. І. Перший письменник третього тисячоліття, або Милорад Павич і гіпертекст. *Зарубіжна література*. 2003. № 5. С. 35-40.
18. Висоцька Н.О. Єдність множинного. Американська література кінця ХХ – початку ХХІ століть у контексті культурного плюралізму: Монографія. К.: Вид. центр КНЛУ, 2010. 456 с.
19. Гурдуз А., Альбещенко І. Міфопоетична парадигма в трилогії Сьюзен Коллінз «Голодні ігри» [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/6269/1/Gurduz.pdf>
20. Гурдуз А.І. Літературна мінотавріана ХХ – початку ХХІ ст. : (стаття перша). *Зарубіжна література в школах України*. 2009. № 1. С. 13-17.
21. Дзик Р. А. Роман Мішеля Уельбека «Можливість острова» як інверсія утопії. [Електронний ресурс]. Актуальні проблеми романо-германської філології та прикладної лінгвістики: науковий журнал / редкол.: В. І. Кушнерик, О. І. Огуй та ін. Чернівці: Книги ХХІ, 2011. Вип.3. С.37–45.
https://web.archive.org/web/20171208162700/http://www.chnu.edu.ua/res/chnu.edu.ua/period_vudannia/web13/pdf/2011_3/Roman_Dzyk.pdf
22. Дробіт І. Історичний дискурс у британському романі 80-90-х років ХХ ст.: автореф. дис... канд. філол. наук: 10.01.04; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. К., 2010. 20 с.
23. Експресіонізм: Збірник наукових праць. [Уп. Тимофій Гаврилів]. Львів: ВНТЛ-Класика, 2004. 175 с.
24. Емірсунінова Г. І. Лексикон сучасного фемінізму (на матеріалі англійської мови): автореф. дис. канд. філол. наук: 10.02.04. Київ. нац. ун-т. К., 2003. 22 с.
25. Жлуктенко Н. Ноктюрни Казуо Ішігуро: транспозиція у постмодернізм [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Lits_2013_39\(1\)_50.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Lits_2013_39(1)_50.pdf)
26. Завадський Ю. Кібертекст і ергодична література: типологічна модель мережевої літератури Еспена Дж.Аарсета. *Studia methogologica*. Вип.16. Тернопіль: РВВ ТНПУ, 2005. С. 54-59
27. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник. У 2 т. / За ред. Н. Михальської та

- Б. Щавурського. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2005.
28. Ковбаєнко Л. В. Хазарська міфологія від Милорада Павича. *Всесвітня література*. 2003. № 4. С. 11-14.
 29. Копистянська Нонна. Жанр, жанрова система у просторі літературознавства. Львів: Паїм, 2005. 367 с.
 30. Криворучко С. МОТИВ СВОБОДИ В РОМАНІ МІЛАНА КУНДЕРИ „БЕЗСМЕРТЯ”. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/18424/05-Krivoruchko.pdf?sequence=1>
 31. Лагутік А., Корольова Т. Авторський стиль Дж. Роулінг. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://www.lingstud.od.ua/archive/2020/31/16.pdf>
 32. Мацапура В. Літературний психологізм та його роль у художньому творі. [Основні форми і прийоми]. *Всесвітня література та культура в навчальних закладах України*. 2000. № . С. 41–43.
 33. Одаренко О. Простір розгалужених шляхів: знайомство з гіперлітературою. *Всесвіт*. 2003. № 9-10. С. 161-168.
 34. Рощко М. М. Постмодернізм у зарубіжній літературі. Ужгород: Видавництво Олександри Гаркуші, 2008. 52 с.
 35. Стародубцева Л.В. Мультимедіа й гіпертекст. Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2011. – 83 с.
 36. Татаренко Алла. Семантизація форми як поєднання текстуальних та гіпертекстуальних стратегій у романній творчості М. Павича. *Поетика форми в прозі постмодернізму*. Львів: ПАІС, 2010. С.263-392.
 37. Чепут Кетрін. Гіперреальність // Енциклопедія постмодернізму. За ред. Чарлза Е. Вінквіста та Віктора Е. Тейлора. – К.: Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2003. С.93-94.
 38. Чобанюк М. М. ТВОРЧИСТЬ МІЛАНА КУНДЕРИ У РУСЛІ ТЕОРІЇ КОНЦЕПТУАЛЬНОГО ХУДОЖНЬОГО СИНТЕЗУ [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://lingvj.oa.edu.ua/articles/2016/n62/135.pdf>

Інформаційні ресурси

<http://www.nbu.gov.ua/>
<https://www.academia.edu/>
<https://diasporiana.org.ua/>
<http://poetyka.uazone.net/translat.html>
<http://www.ilnan.gov.ua/index.php/uk/publikatsii>
<https://www.vsesvit-journal.com/>

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Загальна політика	Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати всі заняття згідно розкладу, не спізнюватися. Дотримуватися етики поведінки. Працювати з навчальною літературою, з літературою на електронних носіях і в Інтернеті. При пропуску лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. Відпрацьовувати практичні заняття. Виконати індивідуальне завдання.
Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
Політика щодо академічної доброчесності	Під час виконання завдань вимагається дотримання правил академічної доброчесності. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

ОЦІНЮВАННЯ

Нарахування балів	
Види оцінювання	Бали
Змістовий модуль 1 (Теми 1-5)	23
Змістовий модуль 2 (Теми 6-12)	37
Підсумковий контроль – іспит	40

Розподіл балів для оцінювання успішності студентів		
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни